T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/166
KARAR NO : 2023/351
KARAR TR : 15/05/2023

ÖZET: 3194 sayılı Kanun'un 39. maddesi kapsamında gerçekleştirilen yıkım nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGIYERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.Ç
Vekili : Av. H. E
Davalı : Mamak Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. Y. P

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Ankara ili, Mamak ilçesi, ... Mahallesi, ... ada, ... parsel sayılı taşınmaz üzerindeki davacıya ait gecekondunun bilgilendirme yapılmaksızın ve bedel ödenmeksizin davalı idare tarafından yıktırıldığından bahisle, bina ve enkaz bedeli için kamulaştırmasız el atma tazminatı olarak, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000 TL'nin yasal faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açılmıştır.

2. Davalı idare vekili, cevap dilekçesinde davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Ankara 12. Asliye Hukuk Mahkemesi 05/09/2022 tarih ve E.2022/80 sayılı kararı**ile, uyuşmazlığın niteliği ve özellikle fiili el atma hukuksal olgusuna dayanılması sebebiyle yerinde olmayan yargı yolu itirazının reddine karar vermiştir.

3. Davalı idare vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyasının örneği ile birlikte Danıştay Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Danıştay Başsavcılığı Talebi

4. Danıştay Başsavcısı, davacıya ait yapının 3194 sayılı Kanun'un 39. maddesi uyarınca yıktırıldığı, diğer bir deyişle, yıkımın imar mevzuatı uyarınca tesis edilen idari işlemin gereğinin yerine getirilmesi amacıyla gerçekleştirildiği açık olduğundan, yapının yıktırılması sonucu uğranıldığı öne sürülen zararın, bina ve enkaz değerinin, tazminine ilişkin bulunan davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan "*idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları*" kapsamında, imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerince çözümlenmesi gerektiğini belirterek, 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

5. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınınyazılı düşüncesi istenilmemiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. Anayasa'nın 125. maddesinin son fikrası şöyledir:

"...

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

7. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

" 1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.

3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

8. 2577 sayılı Kanun'un *"İptal ve tam yargı davaları"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususstaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

9. Aynı Kanun'un *"Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.

2. Görevli olmayan adli (...) yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz."

10. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun *"Yıkılacak derecede tehlikeli yapılar"* başlıklı 39.maddesi şöyledir:

"(Değişik fıkra:4/7/2019-7181/12 md.) Genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz ettiği valilikçe tespit edilen metruk yapılar ile bir kısmı veya tamamının yıkılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların sahiplerinin adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki adreslerine tehlike derecesine göre bunun izalesi için belediye veya valilikçe üç gün içinde tebligat yapılır. Yapı sahibine bu şekilde tebligat yapılamaması hâlinde bu durum tebligat yapan idarenin internet sayfasında 30 gün süre ile ilan edilir ve tebligat varakası tebliğ yerine kaim olmak üzere tehlikeli yapıya asılır ve keyfiyet muhtarla birlikte bir zabıtla tespit edilir. Malik dışında binada ikamet amacıyla oturanlara da ayrıca tahliye için tebligat yapılır.

(Değişik fıkra:4/7/2019-7181/12 md.) Tebligatı veya ilanı müteakip 30 günü geçmemek üzere ilgili idarece belirlenen süre içinde yapı sahibi tarafından tehlikeli durumun ortadan kaldırılmaması hâlinde, tehlikenin giderilmesi veya yıkım işleri belediye veya valilikçe yapılır ve masrafı % 20 fazlası ile yapı sahibinden tahsil edilir.

Alakalının fakruhali tevsik olunursa masraf belediye veya valilikçe bütçesinden karşılanır. Tehlike durumu o yapı ve civarının boşaltılmasını icabettiriyorsa mahkeme kararına lüzum kalmaksızın zabıta marifetiyle derhal tahliye ettirilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

11. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan

15/05/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Danıştay Başsavcısınca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

12. Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

13. Dava, Ankara ili, Mamak ilçesi, ... Mahallesi, ... ada, ... parselde kayıtlı taşınmaz üzerindeki davacıya ait gecekondunun yıkılacak derecede tehlike arzettiği nedeniyle yıkılması sonucu oluştuğu ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

14. İdarelerin 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri,genel ve düzenleyici imar planları ile 2981 sayılı Kanun uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici ıslah imar planları ve bu planlara dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemler, *"idari işlem"* bu imar planı uyarınca yapmak zorunda oldukları program ve uygulamaları bunun için gerekli zamanda gerçekleştirmemeleri; yani, bu konudaki hareketsizlikleri de, *"idari eylem"* niteliği taşımaktadır.

15. 3194 sayılı Kanun'un 39. maddesinde belediye sınırları içinde yer alan ve varlığı kamu için tehlike arz eden binadan belediyelerce yapılacak tebligat üzerine gereğinin ilgilileri tarafından yerine getirilmemesi kaydı ile yıktırılabileceği düzenlenmiş, bu maddede belirtilen sakıncaların giderilmesi için idareye kamu gücünü kullanma yetkisi tanınmış, bu yolla tesis edilen işlemin idari davaya konu edilerek kesin ve yürütülmesi zorunlu idari bir işlem olduğu belirtilmiştir.

16. Dosyanın incelenmesinden; Ankara ili, Mamak ilçesi, ... Mahallesi .... ada, ... parsel sayılı taşınmaz üzerinde bulunan gecekondunun yıkılacak derecede tehlikeli olduğu ve genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz ettiğinin İlçe Emniyet Müdürlüğünce 13/09/2021 tarihli tutanakla saptanarak yapının yıkılması gerektiğinin bildirilmesi üzerine Mamak Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğünce tehlikeli yapı tespit tutanağı düzenlenerek, yapının sahibi tarafından otuz gün içerisinde yıkılması gerektiği yolundaki 12/10/2021 tarihli tebliğ evrakının yapıya asıldığı, yapı sahibi tarafından gereğinin yapılmaması üzerine 24/11/2021 tarih ve 2926/2938 sayılı Mamak Belediyesi Encümeni Kararı ile yapının 3194 sayılı Kanun'un 39. maddesi uyarınca yıkılmasına karar verildiği, bu kararın 18/12/2021 tarihinde icra edilerek yapının yıkıldığı, bunun üzerine davacı tarafından, bina ve enkaz bedelinin ödenmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

17. Bu durumda, kamu hizmeti yürüten Belediyenin bu hizmeti yürüttüğü sırada verdiği zararın tazmini istemiyle açılan davada, kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, bu hizmetin yürütülmesinde hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanmasını gerektirmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, 2577 sayılı Kanun'un 2/1.b maddesi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

18. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Danıştay Başsavcısının başvurusunun kabulü ile, Ankara 12. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/09/2022 tarih ve E.2022/80 sayılı kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Danıştay Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Ankara 12. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/09/2022 tarih ve E.2022/80 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA,

15/05/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye